СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 166. — Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 18. липня, 1923.

VOL. XXXI. — No. 166. — Jersey City, N. J., Wednesday, July 18, 1923. — THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ГОТОВИТЬСЯ ДО ЗОРГАНІЗОВАННЯ 300,000 СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ

НЬЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — Вільям Ренонд національний секретар екзекутивного комітету національних та інтернаціональних організацій в сталевому промислі, який є у звязи з Американською Федерацією Праці, заявив, що вже зачато приготовання для зорганізовання в липні 300,000 робітників, та що ся акція буде продовжатись, хотяйби Сталева Корпорація Злучених Держав, а також инші сталеві інтереси скасували 12-годинний день праці в сталевому промислі.

Тепер вже зачинаються мітинги, а дійсна робота розгориться в осени.

На організаційну акцію призначено $70,000.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ ПОКИДАЄ ДАЛЬШУ ПОДОРОЖ ПО АЛЯСЦІ

ФЕРБЕНКС, Аляска, 17. липня. — Президент Гардинг рішився покинути дальшу дорогу автомобілем по Алясці і вертається назад до Суерд.

НАРІД В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ МАЄ НА ОЩАДНОСТЯХ В БАНКАХ 17 БІЛЬОНІВ ДОЛЯРІВ

ВАШИНГТОН, Д. К., 16 липня. — Статистичні зіставлення показують, що в минулому фіскальному (скарбовому) році в Злучених Державах люди мали на ощадностях в банках 17 більонів долярів.

Тарік було всіх ощадностий $16,620,000,000, значить, що приріст ощадностий за один рік виносить біля $700,000,000, або майже 5%.

Шкільні діти мали на ощадностях при кінці червня с. р. $1,279,029.

АМЕРИКА НЕ ВИВОЗИТЬ ЗБІЖА ЧЕРЕЗ БОРОТЬБУ В ЄВРОПІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 17. липня. — Американське міністерство торгівлі заявляє, що Америка не може сподіватись збільшення вивозу фармерських продуктів, поки не буде в Европі вирішений французько-німецький спір.

БІЗНЕС АСЕКУРАЦІЙНИХ КОМПАНІЙ

ВАШИНГТОН, Д. К., 17. липня. — Із зіставлень головних асекураційних компаній в Злучених Державах виходить, що минулого місяця (червня) вони обезпечили більше осіб на 31% аніж в томусамому місяці минулого року.

НА ЕЛЛИС АЙЛЕНД ПРИДЕРЖАНО 500 БРИТАНЦІВ

НЬЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — На Елліс Айленд придержано 500 емігрантів з Великої Британії, з причини, що означене число емігрантів для Великої Британії на місяць липень с. р. вже вичерпане.

ПІДВИШКА ПЛАТНІ ЗЕЛІЗНИЧИМ РОБІТНИКАМ

НЬЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — Зелізнична компанія Нью Йорк Сентрел підвищила платню 20,000 своїм робітникам, котрі працюють в зелізничих робітнях, по 3 центи на платні за годину.

ВІДЗНАЧЕННЄ НІГЕРА В НЬЮ ДЖЕРЗИ

НЬЮАРК, Н. Дж., 16. липня. — Сенатор Едж повідомив Нігера Оливера Рендолфа, члена легіслятури (сойму) стейту Нью Джерзи, що його іменовано заступником федерального дистрикт сторні (прокурятора).

Оливер Рендолф се другий Нігер, вибраний до легіслятури стейту Нью Джерзи, а перший, що в сьому стейті одержав федеральне становище.

ПШЕНИЦЯ, ЖИТО И ОВЕС ДЕШЕВІЮТЬ

ШИКАГО, Іля., 16. липня. — Пшеницю, яка має бути доставлена сей осени, куповано і продавано нині на тутешньому збіжевому торзі низше доляра за бушель. Ціна спала було до 96 центів.

Жито й овес теж котовано дуже дешево.

ДЖАНСОН МОЖЕ ПОБІДИТИ

СТ. ПОЛ, Минн., 16. липня. — Перші виказки голосування при доповняючих виборах на сенатора із стейту Міннесота показують, що кандидат радикальних фармерів, Магнус Джансон одержав більше голосів аніж республиканець, губернатор Дж. А. О. Проїс.

ВИРИНАЮТЬ РАДИКАЛИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ

ШИКАГО, Іля., 17. липня. — В демократичній партії зайшла боротьба між партійними радикалами і консерватистами.

Боротьба ведеться під кличем сайдучих президентських виборів.

Радикальні демократи висувають кандидатуру на президента Джонатана Денієса, губернора стейту Кензас, проти кандидатури Вуліема Г. МекЕду, зятя Будрова Вилсона, якого вважають лідером демократичних консерватистів.

ЗЛОВИЛИ 200 МОТОРОВИХ ЛОДОК

ДІТРОЇТ, Мнш., 16. липня. — Федеральні прогібіційні агенти зловили недавно Дітройту 200 моторових лодок, котрі перевозили горівки з Канади до Америки.

ЯК ЖИТИ 100 ЛІТ

ШИКАГО, Іля., 15. липня. — Альберт М. Дьюнсон, президент асекураційної компанії, сказав тут учера до скавтів, що коли хто хоче жити 100 літ, повинен женитись замолоду, здержуватись від тютюню в хаті, не повинен бути сидячим і також ані богатим ані бідним.

УКРАЇНЦІ НА ІНВАЛІДСЬКІЙ ВИСТАВІ В БЕЛЬҐІЇ.

На днях закінчилася міжнародня виставка військових інвалідів Гаїд (в Бельгії), у якій взяв в цій виставі взяла теж Всеукраїнська Спілка Військових Інвалідів, посилаючи туди своїх делегатів п. п. Червінського і Мищківську, і виставляючи експонати, вироби українських інвалідів. Зацікавлення українським відділом було незвичайно велике. Відвідали його кроролівська пара, кардинал Мерсіє і богато осіб політичного і дипльоматичного світа, інтересуючися долею українських інвалідів та подіями на Україні. Український прапор маяв на фронтоні будинку, де відбувалася виставка разом з прапорами державАнтанти, а під час походу українську делегацію витали незвичайно урочисто. В працальній промові президент бельгійських інвалідів особливо щиро дякував Україні за їх участь і побажав від щирого серця, щоби Україна стала як найскорше вільною, самостійною державою.

СВЯТО ШЕВЧЕНКА В МІНХЕНІ.

З нагоди 25-літньої річниці смерти поета Якова Шевченка відбувався в Мінхені 10-го червня святочна академія. Сала „Одеон" була виповнена по береги. Портрет поета прикрашений синьо-жовтою лентою тонув серед зелені. Грецький архімандрит Дімітріоу, — тутешній російський священик якраз на цей день „мусів" виїхати із Мінхину, — відправив панахиду, після чого консул Оренчук виголосив довший святочний реферат про поета в українській мові. — Редактор Юрінек вшанував поета німецькою промовою, в котрій згадив про утиски царату на політичному і культурному полі. Визначні мінхенські артисти як надворна співачка пані Кнабль-Мель, пані професорова Шевченко-Кравс, і пан професор Маер причинилися своїми безкорисними артистичними виступами до більшого звеличання свята. Дочка поета княгиня Шаховська Брабшк вшанувала покійного свого батька чудовою грою на гарфі, котрою Шевченко за життя так одушевлявся. Загалом святоносило достойний характер, і випало гарно мимо заходів тутешніх російських кругів, котрі за всяку ціну не хотіли допустити до цієї української маніфестації.

ЛЯЦЬКІ ГИЄНИ.

За личаківським лісом при дорозі до Пасік стояла могила українського стрільця, що упав у боротьбі за Львів. Недовно польські гиєни, очевидно з кругів шовіністичного шумування, зрівнали вночи могилу із землею, уступили хрест, словом, не залишили і сліду з місця, де спочивало тіло борця за волю України. Натомість недалеко того місця біля дороги появився новий великий хрест, із написю: „Пійтяцельові люду і оборонцеві кресув всходніх гр. Скарбові. Народова Організація м. Львова 4. червня, 1923.

ЛИТОВСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ КОРДОННИЙ РУХ.

В Тільзіті ведуться переговори між німецькою і литовською кордонною комісією в справі уноромування кордонного торговельного руху між Литвою і Німеччиною.

ЧИСТО-ПОЛЬСЬКА АРТИСТКА.

„Львівське Діло" пише: З поцукання за патріотичними сенсаціями в нещасній огірковій посусі львівський „Век Нови" добув фотографію якоїсь молодої красавиці, поміщав її вчера на 1. сторінці газети і під голосним наголовком: „великий успіх польської оперової співачки" підписав „Эфіа Коренец польська артистка познанської опери, дістала ступінь доктора фільозофії у віденському університеті". Для збільшення патріотичної гордости дотеперішних винохідників з „Вєку Нового" подаємо ім доповняючі інформації: п-на Соня Коренціївна є донькою українського гр.-кат. священика в Тернополі, завжди була і є свідомою Українкою, довголітнім дільним членом Т-ва українських студентів „Січ" у Відні і докторизувалась у віденськім університеті вже рік тому, надовго перед своїм дебютом у познанській опері.

ЧОРНОСОТЕННІ ЗАТІЯ.

Европейська преса від довшого часу поширює поголоски про таїний союз поміж російськими і німецькими монархістами. Ініціятором союзу мав бути князь Голіцин провідник російської монархістичної ліги. Голіцин вправді заперечує ті поголоски, але вони вперто поширюються в монархістичних кругах дальше.

НЕВДАЧА ХЛІБНОЇ ПОЗИЧКИ НА УКРАЇНІ.

Всеукраїнський виконавчий комітет звернувся до селян України з приводу другої хлібної позички з спеціяльною відозвою; випуск цієї відозви викликаний тим, що облігації хлібної позички мають серед населення України до сього часу дуже малий успіх.

ПРОТЕСТ СОВІТІВ У СПРАВІ ФЛЬОТИ ВРАНГЛЯ.

Литінов вручив французькому урядови ноту, в якій протестує проти продажі фльоти Врангля і домагається її звороту совітському урядови.

ЖЕРТВА НЕОСТОРОЖНОСТИ.

В селі Конюхи пов. Бережани трох пастухів забавлялося ручною гранатою, як вибухла і Н. Богуславського пірвала на шматки, Миколі Мельникови урвала голову і ноги, а третому Микиті Вихоцькому розпоролаживіт. Всі три 11-літні хлопці згинули на місці.

КОМУНІСТИЧНЕ ВІЧЕ У ЛЬВОВІ.

Дня 29. червня с. р. в салі „Народного Дому" відбулося віче комуністичної партії, у якому між иншим взяли участь: др. Гроссерова, Урсакі, посол Ланьоуцкі та инші провідники комуністичного руху, відомі з процесу „святюрців". Після віча мала відбутися маніфестація, але поліція перешкодила.

ЗА ОДИН МОРГ ЗЕМЛІ.

В Мишані в Галичині кинувся під колеса потягу і згинув на місці 23-літний парібок Михайло Шаргут. Причиною самовбийства був факт, що батько не дозволив йому женитися з убогою дівчиною, а примушував взяти шлюб з иншою, яка мала 1 морг землі більше.

ПІД ОХОРОНОЮ БАГНЕТІВ.

В переїзді до Варшави румунський король прибув дня 24. червня до Львова. Ціла зелізнична стація була залита військом і жандармів. Король не переїздив під такою охороною багнетів, що його достойне обличе мали „щастя" оглядати тільки уйдундровані жандарми.

ТРУП ПІД СОКІЛЬНИКАМИ.

На полі в околиці Сокільник під Львовом найдено трупа Р. Пивка. Поліція арештувала в звязку з тим Михайла Андреяшака і Марковського. При слідстві виявилося, що справді арештовані парібки допустились злочину вбивства.

УНЕВАЖНЕНИЙ МАНДАТ.

Найвисший суд у Варшаві уневажнив посольський мандат Короля Воєводи, вибраного послом в тернопільському округі.

АНГЛІЯ ПОВІДОМИТЬ АМЕРИКУ ПРО СВОЮ ВІДПОВІДЬ НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН, 16. липня. — Британський премієр Стенлі Болдвин заявив нині в палаті громад, що вчерашню ноту до німецького правительства на його предложеннє у справі полагодження „военного відшкодовання".

Відпись сеї ноти він вишле також до американського правительства у Вашингтоні.

Воївничну промову французького премієра Пуанкаре він зігнорував.

„БЕЗБОРОННІ НАЦІЇ НЕ МАЮТЬ АНІ ПОШАНИ АНІ ПРИЯТЕЛІВ У СВОЇХ СУСІДІВ"

ЛОНДОН, 16. липня. — Англійський полевий маршал Гейг виголосив промову, в якій домагався, щоби Велика Британія мала більну оборонну силу, бо, як казав, безборонні нації не мають ані пошани ані приятелів у своїх сусідів.

ДИСКУСІЯ НАД СОЦІЯЛІСТИЧНОЮ РЕЗОЛЮЦІЄЮ

ЛОНДОН, 16. липня. — Нині в палаті громад обговорювано резолюцію соціялістичного посла Филипа Сновдена, який в ній домагався постепенного скасовання капіталістичної системи в Англії, а введення соціялістичного ладу, основаного на громадецькій власности і демократичній контролі продукції і дистрибуції.

Резолюцію відкинено.

МОРЯКИ З КОРАБЛЯ ЛЕВАСТЕН ПЕРЕД СУДОМ

ЛОНДОН, 16. липня. — Британська влада візвала до суду 25 моряків із залоги американського пароплава Левастен, що покинули британські кораблі, хотяй мали з ними контрактові умови.

ВІЙНА БЕЗ ВІЙНИ

ЛОНДОН, 16. липня. — На Німецькому морі була вчера сильна мряка, яка спричинила богато клопоту в мореплавці.

Еспанський корабель Бегона наїхав на шведський пароплав Елдорадо і затопив його. Відтак на сей еспанський корабель наїхав британський пароплав Шериден і знову затопив сей корабель.

Спершу Бегона забрала залогу з тонучого Елдорада, а відтак Шеридан забрав залоги обох кораблів, і Бегона і Елдорада.

17 БІЛЬОНІВ НОВИХ „ГРОШИЙ" ЩО ГОДИНИ

БЕРЛІН, 16. липня. — Німеччина незвичайно скоро побільшує скількість своїх паперових гроший. Вона друкує їх в 41 друкарнях, де робітники роблять на три шихти. Що години всі друкарні випускають 17 більонів нових марок.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 1. липня. — Після переведення регістрації всіх студентів-Українців, перебуваючих в Німеччині, Спілка Студентів Українців в Німеччині приступила до закладання і зорганізовання філій в поодиноких містах Німеччини, де перебувають українські студенти.

Так на останніх Загальних Зборах затверджено філію Спілки у Вінсдорфі, яка нараховує 23 студентів політехніки, та філію в Кілю з 8 членами, студентами медицини і хемії. Студенти університету в Кенігсбергу, у Східній Пруссі, по одержанню статута та відповідних організаційних вказівок видали заяву про заснованнє філії під назвою „Вільна Громада", яка має бути по виконанню всіх формальностий затвердженою в дійсні члени Спілки.

Анальогічно до того українське студентство в Альтенбурзі і Мітвейда подали заяву про закладнне філії Спілки. Українські студенти в Ляйпцігу (студенти університету і мистецтв) таксамо творять філію Спілки. І та поміж иншими має спеціяльно підтримувати безпосередні звязки з Управою „Союза Черноморських Німців", що перебуває в Ляйпцігу. Українські студенти в Карльсруге таксамо зявили бажанне закласти філію Спілки для цілої південної Німеччини. Управа Спілки поробила вже заходи до зорганізованя зазначеної філії.

Таким чином викончений ще першим конгресом Українського Студентства та обіжниками ЦЕСУСА організаційний план для краєвих організацій поодиноких держав, постепенно переводиться в житте і тимчимм організаційні форми життя українського студентства в Німеччині набирають все більш гармонійного характеру. Затим ціла схема організаційна Спілки Студентів Українців у Німеччині буде представлятись у слідуючій формі: 1. Центральна: Берлін і Еберсвальде, 2. Філія Кіль, 3. Філія Вінсдорф, 4. Філія „Вільна Громада" Кенігсберг, 5. Філія Альтенбург, 6. Філія Карльсруе.

КРАВАТКА ВІТОСА

ВАРШАВА, 14. липня. — Як звісно, польський премієр Вінценти Вітос ходить усе без краватки. Се не подобалось польським патріотам і вони оголосили в газетах збірку на краватку для нього.

В сей спосіб зібрано для нього на краватку 1,700,000 польських паперових марок (біля 10 долярів).

Одначе Вітос сих гроший не прийняв на краватку, але віддав яко окремий „фундуш" під назвою „фундуш краватки Вітоса", а самий дальше буде ходити без краватки.

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК В АМЕРИЦІ

ГОРДІСТЬ ЕМІГРАЦІЇ

Українська імміграція в Америці творить сама для себе пекну цінність. Хоч є межи Українцями великі різниці, навіть і сварки, але пречіть є межи ними почуте спільности. Це почуте повязує їм тіснить кождим новим своїм здобутком в Америці. Навіть найбільший ворог „Свободи", коли стрінеться з чужинцем, мусить дещо сказати, що українська емігранція не є така бідна, бо має кілька своїх часописей, а межи ними є дневник „Свобода".

КОЛИ ОТЖЕ „СВОБОДА" ПРЕДСТАВЛЯЄ КУЛЬТУРНИЙ ДОРОБОК НАШОГО ЗАГАЛУ В АМЕРИЦІ, ТО ОБОВЯЗКОМ ТОГО ЗАГАЛУ Є ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ „СВОБОДУ".

Ніхто не може нарікати, що „Свобода" дорога, бо передплата виносить:

На рік $7.00
На пів року $3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сіті і заграницею:

На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

Гроші посилати чеками або мані-ордерами:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

"SVOBODA" (FREEDOM)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 88 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 21, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодинокоє число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сити і заграницею.

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За зміну адресу адресат платить 10 центів.

Телефон „Свобода"1 498 Montgomery. Нов. У. Н. Союза 1898 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 88 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕ РОЗУМІЮТЬ!

(Національна справа на 12. З'їзді Російської Комуністичної Партії).

Недавно ми писали в статті п. з. „Політика крутих поворотів" докладно про широку дискусію на НАЦІОНАЛЬНИМ ПИТАННЯМ на Україні, яка відбулася в квітні с. р. на останній партійній комуністичній конференції в Харкові. Три провідники московських большевиків, Троцький, Раковський і Фрунзе, виступали там з промовами в національній справі і заговорили в один голос так, як дотепер не вільно було навіть думати, а не говорити. Вони заявили виразно збіранням на конференції представникам пануючої на Україні большевицької партії, що ся партія для українського селянства чужа і представляє тільки кілька процентів некультурного пролетаріяту України. Що ся партія складається на чотири пяті з людей, які ніколи не мали нічого спільного з українством і до українського національного руху відносяться вороже. Що тимчасом українське населення обхоплене національним рухом та що через те прірва між ним і большевицькою владою стає чим раз більша. З того висновок такий, що, коли большевики не хочуть остаточно програти справи на Україні, тоді вони мусять „на гвалт" українщитися, вчитися по українськи, балакати з українським „хахлом" його рідною мовою, одним словом, як сказав Троцький, зробити „крутий поворот" до національної справи, бо інакше все пропаде.

Ми писали тоді в нашій статті також, я к а п р и ч и н а цього большевицького алярму. Большевицькі провідники полапалися, що вони перерахувалися, вважаючи українське питання по пятьох роках окупації України вбитим. Проголошення знесення самостійних радянських республік, між ними України, і утворення на їх місце зцентралізованого Союзу радянських республік не тільки не зліквідувало української справи, але зміцнило лишень ворожий настрій українського селянства до большевицької окупації. І тому власне хитрощі зробили большевиків зрозумілі, що треба ратувати, що дастьси, поки не буде за пізно, і стали говорити про потребу зміни національної політики.

Харківська дискусія про національну справу на Україні була тільки вступом, а головна баталія мала відбутися на 12. З'їзді Російської Комуністичної Партії, що відбувся при кінці квітня с. р. З докладніших звідомлень про цей з'їзд, які маємотепер до розпорядимости, бачимо, що національне питання забрало і в Москві большевикам чімало часу. І тут в сій справі виступали з промовами передові большевицькі авторітети, як Раковський, Зіновєв, Бухарін і инші. Правда, і тут справа скінчилася на словах, але ціла дискусія кинула ще раз яскраве світло на дотеперішню політику большевиків в національній справі була мимовільним признанням великого зросту українського національного руху.

Представник харківського уряду, Раковський, старався у своїй промові перестерігти з'їзд перед дальшим легковажним національної справи. Він пригадав, що в 1919. році багато авторітетних большевиків сказало, що національного питання вже нема. А тимчасом власне в сім питанню „комуністична партія поробила фатальні помилки". „Це питання загрожує великими ускладненнями для совітської Росії і для комуністичної партії", — говорив він. „Се одно з тих питань, яке ВІЩУЄ ГРОМАДЯНСЬКУ ВІЙНУ, коли ми не виявимо потрібної чуткости та розуміння... Я ПОЧИНАЮ ТРИВОЖИТИСЯ ЗА РАДЯНСЬКУ ВЛАДУ... На Україні нам з тяжкою бідою удається ПРИМУСИТИ НАШІ ОРГАНІЗАЦІЇ, які працюють там в УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БОРОТЬБИ, ЩОБИ ВОНИ РОЗУМІЛИ НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ... Всю нашу національну політику, ціле наше радянське правительство, більшість нашої партії на Україні, а ще більше тут в Росії, УВАЖАЄ ЗА ЯКУСЬ СТРАТЕГІЮ, ДИПЛЬОМАТИЧНУ ГРУ..."

Чи можна краще схарактеризувати відношення большевиків до т. зв. українського радянського уряду, як се зробив сам шеф сього уряду в останнім наведеним нами реченню своєї промови?! В їх власних очах сей уряд се не заспокоення якоїсь дійсної потреби державного життя України, а тільки, як сказав обережними словами Раковський, проявякоїсь дипломатичної гри, або, сказавши попросту, ЗАБАВКА, ПУСТА ФОРМА, ЩОБ КОМУСЬ ЗАБЛАХМАНИТИ ОЧИ.

Подібні поважні осторогидалися чути на з'їзді і з уст деяких проворніших провідників МОСКОВСЬКОГО ЦЕНТРА. „Якщо у нас в будучности є яканебудь більша НЕБЕЗПЕКА, сказав у своїй промові Зіновєт, то се власне в НАЦІОНАЛЬНІЙ СПРАВІ... Якщо в нас почнуться масові національні тертя, то се буде ударом комуністичному Інтернаціоналови, від якого він не видужає за довгі роки." А другий большевицький лідер Бухарін заявив: „НА УКРАЇНІ СКЛАД КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ РОСІЙСЬКО-ЖИДІВСЬКИЙ... НА УКРАЇНІ Є ДУЖЕ СИЛЬНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ..."

Цікаві подробиці дала промова представника Комуністичної Партії України Скрипника. Він повідомив, що на зазив до українізації багато комуністичних партійних комітетів на Україні відповіло, що провадити роботу українською мовою ніяком непотрібно. „Ми робимо мобілізації, — говорив Скрипник, — остання мобілізація взяла в армію 60,000 УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН, ЯКИХ ПІСЛАНО В РОСІЮ. А на якій мові вони одержують освіту? Чи є серед них культурна робота на українській мові?! НЕМА. Армія лишилася й досі знаряддям русифікації українського населення і взагалі всього неросійського населення. Нас тут на зїзді ТІЛЬКО 4.7% УКРАЇНЦІВ. На Україні нема вистарчаючої скількости партійних діячів, котрі вміли говорити по українськи... Нам удалось було на Україні приєднати Українську Комуністичну Партію (боротьбістів), яка ввійшла до нас в числі понад 4,000 членів. Скільки ми маємо тепер з тих боротьбістів? Тепер є їх на Україні ТІЛЬКИ 118, а решта або мусіла переїхати в Росію, а инші або вступили з нашої партії, а здебільшого БУЛИ ВИКЛЮЧЕНІ З ПАРТІЇ з тої причини, що, як про них казали, у них зберегліся націоналістичні пережитки. Так на ділі з великодержавним російським шовінізмом у нас ніякої боротьби не було."

Ще якраз вище змальовав русифікаторську роботу большевицької влади на Україні комуніст Яковлєв, переслідуваний віддавна своїми партійними товаришами за „українофільство". Він говорив: „В найважніших самостійних (значить неби то „українських") комісаріятах хиба не панує тойсам дух великодержавного націоналізму і шовінізму, хиба не тойсам склад бюрократії з Росіян та зросійщених Жидів, які показалися найзавзятішими провідниками російського національного паневолення? Зізд повинен сказати, що краще примусити 10 російських шовіністів навчитися мови тої країни, в якій вони живуть, чим одного селянина примусити перед совітським чиновником ламати свою рідну мову."

Але всі перестороги і гострі закиди деяких бесідників, що зрозуміли небезпеку, яка криється для большевизму в нехтованім національнім питанню, прогомонили на з'їзді БЕЗ НІЯКОГО ВРАЖІННЯ. Загал зібраних відніся до сеї справи з цілковитим незрозумінням і байдужністю. Що думав зїзд про порушену справу, се висловив найвиразніше у своїй промові Радек, кажучи: „БІЛЬШІСТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ НЕ РОЗУМІЄ ЗНАЧІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ". Тому й ціла дискусія про національну справу-назїзді не принесла ніякого наслідку. Коли на Харківській конференції була ухвалена бодай млява резолюція проти „московського шовінізму", тут навіть того не було. Зізд перейшов спокійно над сею справою до дальших справ.

Інакше й не могло бути. Большевики розуміють, що, коли вони сьогодня поступляться „народцям" в справі мови, то завтра вони будуть змушені поступитися в инших справі. Бо раз розбудження національний рух ненаситний і заспокоїться тільки повною національною свободою. Большевики се відчувають і тому вважають за найліпше удавати, що вони СПРАВИ НЕ РОЗУМІЮТЬ, що вони не знають, чого від них хочуть і чого їх чіпаються.

Тому чекати від большевиків, що вони добровільно зміняться своє становище до національного питання, не можна. Але харківські і московські дискусії в сій справі се для нас новий доказ, що, не зважаючи на всі переслідування, національний рух на Україні росте і стає чим раз грізнішою небезпекою для большевицької окупації.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Явна таємниця. — Дві анкети. — Позиція українського парляментарного клюбу. — Що думає українська революційна молодіж. — „Український університет" у... Варшаві.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Вже скоро буде три роки, як у Львові існує „тайний" український університет. Бувши з початку дійсно тайним, він протягом часу перетворився в явний, тільки не признаний польською владою. Зрештою, навіть не всі орґани польської влади вважають університет за тайний. Поляки з поміж них уряд, напр., підкпом „вважають" університет, і дістають адресовані на ім'я „тайного університету у Львові" чи „професора українського тайного університету", здебільшого дохідять до свого призначення. А поліція раз-у-раз одвідує викладн „тайного" університету, переписує присутних професорів і студентів, деколи з них забирає на якийсь час до арешту, причім памятково цих одвідин лишаються численні фотографії, які сотками ходять по руках і розсилаються по редакціях.

За три роки свого істнування український тайний університет отже виборов своє визнання de facta. Йому тільки бракує визнання de jure, щоб стати тим, чим він мусить бути: вогнищем вищої науки для земель Західної України.

Довколо цього визнання de jure вже від якогось часу утворилась досить неґативна атмосфера. Що за таке визнання треба боронитись — у цім всі течії українського суспільства згідні між собою. Але якими способами боротись — у цій точці вже поодинокими нашими національними чинниками, на жаль, нема повної єдности.

Ще в місяці березні бр. відбулась у Львові „анкета" в справі українського університету при участи представників професури, студентства, політичних партій і культурно-просвітних організацій. Обрано тоді кураторію, яка мала дбати про матеріяльне обезпечення університету, провадити на його річ пропаганду й перемінитись остаточно в статутове товариство, яке перебрало б на себе опіку над університетом..

По двох місяцях праці кураторія склікала дня 20. мая другу анкету в університетській справі, які й відбулась при дуже численній участи представників українських партій та інституцій. Прибув на анкету й голова українського посольського клюбу у Варшаві п. Підгірський.

Кураторія виступила перед анкетою з проектом удержання університету. Виходила вона при тім з міркувань як загальних, так і практичних. Загальних 7-мілйонова українська людність у Польщі має право не на один, а на кілька університетів. Треба отже домагатись свого права, бо хто його не домагається, той лишається позаду. А практично ніяка широка запомогова акція на користь університету не є можлива, доки університет істнує як „тайний", доки він не є легалізований.

Та як добитись тої легалізації? Кураторія радила вдатися з відповідною петицією до **польського сойму** й навіть проект такої петиції вже виготувала. Проти цієї думки повстав посол Підгірський, який радив краще повести справу через українську парляментарну репрезентацію, щоб балачки на цю тему з польськими правительственними кругами „не перейшли на небажаний шлях політичних торгів".

Більшість присутних приєдналась, однак, не до думки посла Підгірського, а до думки кураторії. Постановлено було, що кураторія має вдатися з цією справою безпосередно до польського уряду, поминаючи всяку політику й політичні партії. Для надання справі більшої ваги обрано нову кураторію, до котрої ввійшло й двох русофілів, бо у русофільська українська молодіж студіює на українськім таїнім університеті.

Чи нова кураторія поробила вже які кроки в напрямі удержавлення українського університету й чи ті кроки повели вже до яких позитивних наслідків, про це нема відомостей. Цікаво, однак, зазначити, що в певній частині української студіюючої молодіжи панує велике недовголення з приводу самого факту українських переговорів з Поляками в університетській справі. Не знати, яким впливом користується ця революційна течія серед українського студентства. Але її голос заслуговує на велику увагу.

Речників цієї течії виступи на сторінках „Заграви" дуже відомий в кругах української молодіжи дідич, який сховався під прозорим криптонімом „Д-ліїв". Зазначивши, що переговори з Поляками практично не можуть повести ні до якого корисного наслідку, бо „ніхто українського університету нам не дасть доти, доки не буде до цього змушений", автор накреслює такі засадничі точки:

„Напрямна нашої національної політики мусить іти по лінії виховання нашої молоді засобами приватного шкільництва. Лише незалежне шкільництво дасть нам змогу виховати покоління, що зможе нести вперед тягар будучого розвитку нації. Завершенням приватної шкільництва мусить бути приватний український університет, і то саме той, який істнує у Львові. Via facti треба виборити його легалізацію. Без сумніву, ми маємо повне право домагатися державного університету, й то не одного, а що найменше двох. І те домагання мусимо поставити. Але не шляхом приватних переговорів як і всяких кліків, а як принципіяльне домагання цілої нації, яке слід здобути, вимусити, а не випросити".

Для повноти образу треба ще зазначити, що москвофіли також поставились негативно до переговорів і в останній хвилі відкликали своїх представників з кураторії. Зробили вони це, розуміється, не з яких засадничих причин, як їх прецінує представник нашої революційної молодіжи, а тому, що до справи переговорів „внесено політику". Добачили вони ту політику в резолюції з приводу університетської справи, ухваленій „Трудовим зїздом" на другий день по відбутій анкеті. На цю резолюцію москвофіли подивились, як на втручанне в обсяг ділання кураторії, й від участи в дальшій спільній акції усунулись.

Не зважаючи на таку сумну неодподушність провідних національних чинників, наша університетська справа, як здається, всетаки зсунулася з мертвої точки. Переконанне, що 7 мілйонова українська людність мусить мати свій національний університет, починає здобувати прихильників і в польських міродатних кругах. Головним чином до конфузять її скандальні сцени, що останніми часами так часто відбуваються у Львові на ґрунті занадто ретельного полювання башибузуків п. Грабовського на „тайний" український університет. Ті сцени, більш небезпечні для польського престижу, ніж для наших студентів і професорів, все більше будять серед Поляків переконанне, що так „не випада".

Проявів зростаючої невдоволености самих Поляків з істнуючого положення маємо досить багато. Перед якимось часом виступив з острою статтею в цій справі львівський соціялістичний „Дзєнник Людови". Описавши дуже драстично, як львівська поліція „ловить" український „тайний" університет, орган галицьких пепесівців рішучо поставив домагание, щоб цим скандалам зроблено край і щоб у цей спосіб не дискредитовано Польщі.

Новий міністер освіти в кабінеті Вітоса, колишній лідер польського клюбу в австрійськім парляменті Ґломбінські, також мав нагоду цими днями заявити становище до цієї справи. Він сказав, що в засаді не має нічого проти державного українського університету, лише висловився рішучо проти того, що той університет був у Львові.

Останню думку — український державний університет, але не у Львові — услужливо підхопив тепер „Курєр Львовскі". Устами якогось „видатного українського політика", що схований за псевдонімом „Українець" (чи то часом не Мелітон Твердохліб?), ця деструкційна польська часопись на початку статті дуже мягко:

„Університетську справу треба залагодити. Не лежить в інтересі державним, щоб молодіж 7 мілйонової української меншости училася тайно-скрито. Молодіж та повинна мати власне вогнище науки, а до його утворення вона мусить без застережень мати право користати з істнуючих вищих шкіл. Не повинно також уживати переслідувань, арештовань і репресій проти молодіжи, яка хоче вчитись, бо це шкодить державі не тільки в опінії загранці, але також і у внутрішній політиці, підтримуючи незадоволення й провокаційні ферменти у значної частини української молодіжи та суспільства й даючи явним і тайним ворогам досконалу зброю для протипольської агітації".

Почавши так лагідно й ніби то розсудливо, автор все таки кінець-кінцем спинається перед „непереможною" перешкодою: де-ж бути тому університетові? По деяких словесних викрутасах він договорюється до того, чого не договорив Ґломбінські: університет має бути у Варшаві!

Цього проекту певно посміються не тільки ідеольоги нашої революційної молодіжи, але й всі українські чинники, що тепер захоживються коло університетської справи. Проте цей проект, без сумніву інспірований з вищих польських кругів, має в собі те добре, що зраджує охоту Полякам до дальших пертрактацій у цій справі. Нинішне становище є більше небезпечне й конфузне для Поляків, ніж для Українців. І коли-б українське суспільство проявляло більше одностайности та однодушности, то незабаром мусіла-б прийти й новна капітуляція Польщі в справі українського університету у Львові.

Берлін, 30. червня. **Радянин.**

ПОЛЬСЬКА ПІМСТА, НЕ АМНЕСТІЯ!

(Промова посла С. Підгірського над справою амнестії, виголошена в польськім соймі дня 27. червня 1923.)

Прошу панів! Цілий змисл тої ґа перепрошенем — амнестії міститься в арт. 6-тім і той 6-тий арт має на приміті т. зв. провинн, котрих товчком була боротьба національна, релігійна, політична і т. п. І як видно з мотивів, долучених до закона, це має збудувати поміст згоди між пануючою польською нацією і підбитими народами.

Прошу панів! Важко говорити про згоду там, де панує напастника, де навіть нема бесіди про злагіднення тієї пімсти. Бо щож це є, як не пімста над українським народом в Сх. Галичині всі ті переслідування Українців, ті польські вязниці, переповнені десятками тисяч Українців, котрі вже або сиділи в них, або сидять дотепер у Львові, Стрию, Перемишлі, Тернополі і инших місцевостях? Бо щож це є, як не пімста над українським народом ті могили деяких тисяч українських мучеників за волю свого народу і його незалежність, мучеників, що свое життя зложили в Тухолі, Берестю, Домбю, Ланцуті і инших місцях польської каторги?

В Сх. Галичині, на тій пространій українській землі український народ боровся за свою незалежність, приносячи кріваві жертви, бажаючи того, чого бажає кождий живий народ — незалежности. На разі сталося инакше, як ми бажали. Польща загорнула цю нашу землю. Боротьба за незалежність тривала цілими літами, бо навіть тоді, коли припинилися збройні бої, український народ не занехав боротьби за свої права. До тої боротьби встрала пануюча Антанта і рішенням Найвищої Ради з 25. червня 1919 Мирова Конференція постановила, що Сх. Галичина переходить тільки під тимчасову польську окупаційну управу. То потвердив трактат в Сан Жермен з 10. вересня 1919 і децизія Союза Народів з 23. лютого 1922. Отож то є правні підстави непризнаності Сх. Галичини до Польщі до дня 15. березня 1923. В добі до 15. березня 1923, до тої дати український народ не був в стані мира і в тім часі з усею рішучістю він боротьбу за свої права. Ні час збройної боротьби в часі, коли ми тратили наш край, не могло бути без крови, без ушкодження тіла, без ушкодження чужої власности. Прецінь то була війна. І Поляки нищили українську власність, і вони допускалися насильства і грабунку над спокійним українським населенем. Була це боротьба двох народів, а в такій боротьбі неможливо додержати прав війни і тому не вільно робити яких небудь закидів тільки Українцям. Звичайно між найтяжчими воєнними приводить вкінці до спокою, вороги шанують права один одного, але не там у Сх. Галичині нема того. Використовуючи своє насильство, Поляки почали виконувати пімсту над українським народом. Квіт нашого народу, молодь обох пполів, українські політичні і громадянські діячі або мусіли емігрувати за границі і на чужині шукати притулку, або йти до польських вязниць і до польських таборів для інтернованих. Отож і на полі боїв в збройній боротьбі приносив наш народ кріваві жертви в боротьбі з Поляками, складав їх і складає їх до тепер за свої права в польських руках. Дотепер до тисячі Українців сидить у вязницях Сх. Галичини. Чи не досить тієї пімсти, чи не пристановиться над тим, до чого то може довести? Прецінь Польща-то не лиш теперішне покоління, то цілий ряд грядучих поколінь. І я запитую, чи в інтересі польського народу є виконувати через теперішні польські власти пімсту над українським народом, розжарювати ненависть між Українцями і Поляками? Не на користь Полякам буде розжарювання тієї ненависти? Прецінь нас Українців більше є на світі, як Поляків. Могутній український народ, котрий тепер переживає важку добу свого відродження на величезному просторі південно-східної Европи, ніколи не забуде нас, своїх братів, — і в інтересі грядучих польських поколінь є, щоби не було тієї ненависти між польським і українським народом. (Голос з центра: І щоби таких промов не було!) Власне промовляю тут в інтересі польського і українського народу. Бо прошу панів, і у нас, і у вас будуть грядучі покоління. Я не бажаю, щоби між ними відділи ненависти була така ненависть, як дотепер. (Голос: Звідки промовляєте в імени Сх. Галичини?)

Перший уступ 6-того арт. отсього закона говорить: „В межах, означених в отсьому законі, пускається в непамять і пропащається провини, що випливають виключно або в головній мірі з національних, політичних або суспільно-господарських побудів". А уступи 3-тій і 4-тій в цілости перекреслюють той 1-ший уступ. Бо прецінь всі „провини" війни спричинюють позбавлення людського життя, тяжке ушкодження тіла і людського здоровля. Вони спричинюють теж ушкодження чужої власности в більшому й меншому розмірі. На польсько-українській війні і в польсько-українській боротьбі таких провин допускалися і Поляки. Чи думаєте, що Українці проти польських штиків, кріси, гармат і скорострілів повинні були ділати палицями й кулаками? Отож виключення зпід амнестії Українців, що в часі війни і завзятої боротьби з мотивів великої ідеї оборони незалежности свого народу і своєї землі допустилися тих провин, що підпадають під карне слідство, неслушне є стілки, що з цілої тієї амнестії робиться карикатуру амнестію, кпини з українського народу.

Уступ 4-тий згаданого арт. має на меті не допустити до краю нашої-еміґрації. Десятки тисяч нашої молоді, політичні діячі, люде наукн мусіли еміґрувати на чужину. Ціла їх провина містилася в тому, що вони боронили прав свого народу. І тому, щоби „дарувати" їм ті провини втягнете до того президента Річпосполитої, індивідуалізується кождий провинну, відокремлюється кождого „винуватця". Що це має спільного з амнестією? Провідна думка того уступу ясна: не дати спромоги повернути до краю українським вигнанцям. Взагалі довода, що так скажу — душа тієї амнестії виявляє звичайний маневр приготування в Польщі великодушних законів і актів. Створено в Польщі конституцію, яка є в дійсности не має вона пранаровлення в життю. І теж міжнародні трактати, що забезпечують права національних меншостей, але на кождому кроці відчувається насильства тих прав. Те саме діється і з тією амнестією, бо прецінь амнестію призначено із признання східних границь і мала вона на меті кинути поміст між народами, а головно мала вона провінті національні меншости. Отож одною рукою дається ту „ласку", а другою відбирається. Отож права рука знає знаменито, що робить ліва.

Полишення і прийняття соймом арт. 6-ого в пропонованому проекті закону, невикреслення уст. 3-того і 4-того, як також непринятя уступу, предложеного п. Либерманом, буде означатиди, що амнестія минається з метою, що амнестія зовсім не відноситься до українського народу. (Оплески на лавах національних меншостей).

ВИДАННЯ МИХ. ГРУШІВСЬКОГО

Від Куруківщини до Кумейщини, том 8, частина 1. ..... $1.50
Початки Хмельниччини, том 8, частина 2 ..... 1.00
Історія Української Літератури, том 1 ..... 1.50
Українська Революція, Др. Мих. Лозинський, Галичина в рр. 1918-1920 ..... 1.00
Принятні оповідання, казки і байки Африки та Америки.... .85
Хмельниччина в розцвіті (1648-1650), том 8, частина 3 (друга.) 2.00

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

КРАЄВИЙ АДВОКАТ

ДР. ВОЛОДИМИР БАЧИНСЬКИЙ

провадить свою адвокатську канцелярію і полагоджує точно й совісно всякі справи цивільні, карні і грошеві також нашим імігрантам в Америці і Канаді. Пишіть на адресу:

DR. VOLODYMYR BACZYNSKY,
Lemberg, Kosciuszko St. 1 A,
East Galicia, Europe.

ДОПИСІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Відповідь „стриганецькому" репортерови від московських „Ежедневних".

В часописі, котра виходить в Ню Йорку і друкується українськими черенками, а котра не має нічого з українською справою та українським робітництвом спільного, хиба тільки московщити і організувати запродайців на службу Москві—появилась допись в 142 числі, повна лайки і неправди про мене. Можливо що дехто з читачів або темників від „Ежедневних" подумав, що в тій допісі якась часть правди? Можливо, що темники від „Ежедневних" і прочі „мальчики без штанов" пробують робити нагінку на пресовий фонд московської дипломачки" тай тому виїхали з такою чорносотенною базграниною? Та всетаки кождий здорово думаючий чоловік повинен пояснити собі отсе. Чому то часопись, котра представляє себе одинокою правдивою робітничою обороною і одинокою правдою (як там шкрибається), бояться підписати свото правдивого імени? Чому воно так? Пишуть московські „мальчики"; що я, Мельник стоїв в У. Р. Союзі і як зачав боронати, аж розбив відділ на двоє і за цю роботу головний уряд (Р. С.) мене викинув з організації. Тут перша брехня, що може потвердити голова уряду У. Р. С. а не тільки відділи У. Р. С. в Бейон, Н. Дж. Пищуть „мальчики", що я зорганізував Лігу Горожан на се, щоб розбивати „свідомим робітникам голови". Тут я тільки одно заперечу, що мимо цего, що я зорганізував Лігу Горожан в Бейон, Н. Дж., то ніколи вони яко свідомі не били себе по головах але дали кільком московським шарлатанам кілька стусанів. Дальше той самий репортер пише, що я Мельник „вступив" до У. Н. Союза і давай кричати „Єднайтеся" і не проминуло ще вісім місяців, як місцевий уряд, секретар, касієр, мусіли уступити, наслали в Бейон другий відділ, хотяй стояли довгі роки в одним відділі, аж поки не встуїв він і розбив їх". Се є трета велика брехня, котру тільки „молокосси" можуть писати. Чому брехня!? А от чистий довід: Коли я вступив до 213 від. У. Н. С. то цей відділ числив 122 членів (глядіи виказ рек. і фін. за місяць червень, 1922, в „Свободі"). Днесь тойсам відділ (213) з кінцем червня числить 147 членів дорослих (помимо емігрантів до краю і смерти) а 77 в діточім департаменті. І хто-ж тут кириник-собака, чи не дописувателъ від шмати московської? Дальше „бровник" і молокосос-репортер від „Ежедневніх" пише, що мене вибрано урядником місцевим, вел тому, бо вашого товариша не хотіли. Дальше пише тасама шмата що я устроів підприємство з цілий дохід в сумі 100 долярів дав на поправу церкви. Не хвалить мене, бо бійцицо в нашім відділі нема диктаторів Троцьких (Тут на бажанне цілий відділ може посвідчити). Члени ухвалили — члени дали. А зрештою, голова 213 відділу має право вам відписати і витолкувати, ви було се так, чи ні. Пищучи так в „Ежедневніх", репортер думає, що члени 213 відділу такі слепі і темні як ціла парафія молокососів „Дмитришина". Ні, безличнику, в нас члени радять і що ухвалюють, то уряд виповняє. Ухвалила на місцеву церков 100 дол., я дав. Крім цего я зібрав на український університет у Львові $21.75 які теж вислав.

Пише дальше „молокосос" той соціялст продовжає дальше тримати робітників в темноті і годиться давати $100 на церков. Чи скритий репортер вичитав коли в програмі соціялістичній, аби вступала проти релігії? „В той час, коли брати гинуть за океаном і просять від нас помочі, Мельник дає $100 на церков" — пишуть мальчики. Ні, плюгавий пиячино! Не забув наш відділ за братів. Давав, дає і буде давати. Але чому то московське сміття та грязь не написав в „Ежедневніх" про причину того голоду на Україні. Чому українська пшеничка горить по одеських магазинах, а що не згорить, відходить до Італії, аби Троцький мав за що в Аргентині купувати фільварки і двори, тоді як наші браття чорнороби гинуть з голоду? Де біліони вартості золота, обрабованих з церков на Україні, за котрі малось купити поживи для голодуючих? Ох, ти підлі скоти, не напишете за себе, як то „свідомі" товариші зломили страйк в залізнім заводі. Ану, висповідайтеся, гаспадін секретар! Ви жулікі, царські посіпаки, зашипіли і воюєте неправдою, бо українські робітники пізнаються на вашій рабській роботі утікають з ваших рядів. Вам жаль, бо товариші покинули вас і повернулись до свідомої громади, котра гуртується коло укр. гр.-кат. церкви. Дали на парохію по 25 долярів, а навіть колишній найбільший ваш лідер висступив і плюнув на ваш комунизм а лишився в ряди українські. Душа раділа, як хлопичєко за свої колишні гріхи пішов і цілий працював і довозив своїм тяжком піску і цементу на поправу церковці, щоб сим перепросити се, на що колись плював, тепер до Вас члени М.Н.С. і члени відділу 213: Тримайтеся усі як один, не дайте жулікам вносити розлор. Витримайте боротьбу так як дотепер! А вам, дурисвіти від „Ежедневніх" скажу отсе: „меч Damokla висить над вашими дурними головами, нині чи завтра не у-український народ (бо ви того не варті) але собаки і на ліс здохлі коти співати-муть на вашім цвинтарищі в Ню Йорку. Не „Вічная память" але вічний сміх буде возноситись над вашим гробом, на котрім буде видніти напись „Тут лежать московські собаки". Амінь.

Іван Мельник,
член 213 від. У. Н. Союза.

ЗДОРОВИЙ РОЗУМ

повинен бути провідником при виборі поживи підчас горячої пори. Вимоги Вашої поживи в повні забезпечені коли уживаєте доволі Бордена Молоко Рід А.

F-9

ЗАМОВЛЯЙТЕ МАСЛО І ЯЙЦЯ У ДОСТАВЦЯ МОЛОКА БОРДЕНА

BORDEN'S
Farm Products Co. Inc.
Telephone BERGEN 1127

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Едвард Артур Харкевич, урядник Акц. Тов. „Нафта" в Бориславі упокоївся дня 22. червня с. р. Похорон при многотисячнім здвизі народа відбувся дня 24. червня.

Юлян Левицький, емеритований інспектор народних шкіл, помер по довгій і тяжкій недузі 22. червня в Турці, пережившн 59 літ. Покійний був шкільним інспектором в Печенїжині, де здобув собі своєю працею велику пошану серед місцевого українського громадянства. Насильно спенсіонований, переїхав до Львова, де працював в українських товариствах, особливу увагу присвячуючи організації рідної школи. Був теж співробітником щоденника „Діла".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НА УКРАЇНУ
WHITE STAR LINE
Ню Йорк, Черборґ, Саутгамптон
Olympic . . . . July 21; Aug. 18; Sept. 8
Homeric . . . . July 28; Aug. 25; Sept. 15
Majestic . . . . Aug. 11; Sept. 1; Sept. 22
(найбільший корабель в світі)
Скорі полученя до Балтійських портів.

AMERICAN LINE
До Плимаут, Шербґор і Гамбурґ
Kroonland . . . . . July 26; Aug. 30
Manchuria Aug. 2; Finland Aug. 9
Mongolia Aug. 16; Minnekahda Aug.23
*Гарні, нові третої класи кабіни.
Полученя на другій стороні до Балтійських портів.

RED STAR LINE
Ню Йорк, Плимаут, Шербґор, Антверп
Lapland . . . July 25; Aug. 22; Sept. 19
Gothland (нове Антверп) . . . . Aug. 4
Belgenland Aug.8; Zeeland Aug. 15
Добрий харч. Осібні кабіни. Умірковані ціни для Ваших приятелів приїжджаючих до Америки. По інформації вдайтесь до міст. агентів або до
PASSENGER DEPARTMENT
No. 1 Broadway, New York

ОДНАКОВА ЦІНА КАРТ КОРАБЕЛЬНИХ ТАК З НОВОГО ЙОРКУ ЯК І З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

Тікет коліївий з Філядельфії до Ню Йорку платите компанія.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ
ПАШПОРТИ
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИМЦІ! Зайди відвєстесь до фірми, котрі іменуються Українцями тільки дятого, що мабуть родились на Україні, або до таких, що заборато обіцюють, удайтесь устно або писаною по однині вам від 28 ЛЯТ ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власним будинку і полагоджує вислі згадані справи найпевнійше, найскорше і на повною гварантією.

T. J. HRYCEY & CO.,
329 S 4th ST., PHILADELPHIA, PA.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАЙНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ ШКІЛЬНІ „ПРИНЦІПИ"

Дня 22. червня — с. р. підкомісія освітньої комісії польського сойму розглядала питання, яких принципів тримається при переняттю на державний кошт середніх шкіл.

Після довгої дискусії ухвалено:

1) Держава закладає чи субвенціонує тільки там і тільки ті середні школи, де того вимагає інтерес держави і людности.

2) При закладанню нових шкіл чи перенятю істнуючих шкіл на державні кошти уряд має звертати увагу на необхідність рівномірного розміщення середніх державних шкіл на просторі цілої держави.

3) Відповідно до пунктів 1 і 2 уряд буде творити сітку середніх держ. жіночих шкіл.

4) При удержавненню шкіл, котрі нині утримуються органами самоуправдования чи громадськими інституціями, а також при закладанню нових уряд має право домагатись від тих чинників:

а) одноразового дару при закладанню школи (будинок, площа, відповідне мешкание).

б) постійних коштів на ціли школи.

5. Коли уряд має переняти від приватної ініціятиви, чи від чинників самоуправдовань нову середню школу на кошт держави, то мусить бути предложений доказ, що школа є потрібна і дійсно жива.

Представники українського посольського клюбу О. Козицький і С. Хрущький внесли ще два додатки:

1. Ті приватні середні школи, про котрі вже ціла освітна комісія висловилась за удержавненнем, повинні бути обовязково удержавнені.

2. У відношенню до національних меншостей міністерство повинно літи до того, щоб можливо скорше довести число середніх шкіл кождої національности до такого пропорціонального відношення, яке є поміж числом польської людности і числом польських середніх шкіл.

Оба ці додатки відкинуто.

Всі внески про удержавненне середніх шкіл, які до сього часу вступили до сойму, будуть переслані до міністерства, котре має розібрать в тому і прийти із внеском про удержавненне тих, які можна удержавнити, які відповідають принятим принципам.

ПСАЛЬМА 136

„Над річками вороженки, там сидяли ми та й плакали, згадуючи про Землю Рідную. На вербах їхніх повісили ми бандури свої".

„Там полонителі наші вимагали в нас про слова пісень, а любителі наші — про сріви. „Заспівайте нам пісень своїх рідних".

„Як же нам співати пісню Господню на чужій землі?"...

„Коли я забуду про Тебе, Земля Рідная, нехай відніметься працюща моя! Нехай прилипне язик мій до піднебіння мого, коли я не буду згадувати про Тебе, коли я не матиму Краю Рідного над усі радощі свої".

„Пригадай, Господи, ворогам нашим день знищення Краю Рідного, коли кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте його!"

„Дочко ворожа, окаянна, — благословен будь, хто відплатить тобі за все, що ти накоїла! Благословен будь, хто схопить і поб'є дітя твої об камінь!"

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!
Тов. Запорожська Січ в Рочестер, Н.Й.
— устроює —
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 22. ЛИПНЯ 1923
НА НОРТОН
на котрий то пікнік запрашається усіх Українців з Рочестер і околиці прибути і забавитися.
За добру забаву ручить.
КОМІТЕТ.

НЮАРК І ОКОЛИЦЯ!

До тих, що приїхали чи приїдуть пізніше, перепрашаю усіх сердечно і прошу прийти того тижня у четвер або в пятницю і суботу, то буде досить, так що кождий буде вдоволений.

СТЕФАН ГРЕНТУС.

ПОСПІШНА ЇЗДА ДО ЕВРОПИ
РЕГУЛЯРНИМИ відїзд що суботи. Кораблі виїхають з доку ч. 3 і 4 в Гобокені. Великі поспішні кінґ. Добра пожива — простірні каюти. Зробіть собі свою подорож англійською на Ю. С. Говермент кораблях.

President Arthur . . . . . July 21
Leviathan Jul28; Washington Aug.1
America Aug. 4; Roosevelt Aug. 11
Fillmore Aug. 14; Harding Aug. 21
Ідшіть за інформациями відносно відїзду, ціни і т. п. до
UNITED STATES LINES
45 Broadway New York City
Managing Operators for
U. S. SHIPPING BOARD

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ
МАВРА ЮКАЯ.
(Переклад з мадярського)
ПЕРШИЙ ТОМ.

(Продовженне) (12)

„Ну?"

„Я не знаю вже в якім збірнику анекдотів я читав ріжні вислови народів для набуття грошей. Угорець шукає грошей, Німець заробляє, Француз набуває і Американець робить гроші. Це цілком характеристичні вислови. Так ніби видно того Угорця, як він шукає, в якім кущі він знайде гроші; Німець пріє, працює руками і ногами, поки він заробить якийсь гріш як платню; легкокровний Француз грає і виграє, коли він стріне иншого, який має що втрачати; тимчасом густокровний Єнкі сидить на своїм місці же крила і робить золото. Бо золото лежить ще на багато мільонів не використане, які лише чекають того, щоб їх зробили. Де воно лежить? В здібних до життя, але ще нерозбудженних до справжнього життя підприємствах, в захованих скарбах землі, для розроблення яких бракує оборотного капіталу, в накопичених капіталах, для ужитку яких бракує певних підприємств, в нових винаходах, промислі і торговлі ще не здобутих теренів, в нових винаходах на терінах ще не здобутих для промислу і торговлі, в поширенню комунікаційних засобів, в зростаючій роскоші, в дурницях людей, в здобутках науки, а головним чином, в скринях малих капіталістів, що сидять на своїх грошах. Мистецтво підняти ці не використані скарби, відкрити канали для жвавійшої циркуляції лежачого капіталу, зєднати багато малих капіталів в один великий, добути промислу ринки збуту, а ринку товари, при допомозі кредита дати можність кождому гульдену грати на трох ріжнородних місцях, це мистецтво звуть сьогодня: робленне золота. Це гарне мистецтво, почесне мистецтво, і здається, що воно живить своє чоловіка."

По цій промові Фелікс засунув кінці пальців обох рук в кишені жилетки з самозадоволенням, яке давало пізнати, що він був переконаний в тім, що його приятель Іван буде знати фірму Фелікса Каульмана, яка переводить банкові операції у Відні і Парижі. Імя яке добре звучить як по французьких так і по німецьки.

Іван знав його. Фелікс його колишній шкільний товариш, син банкира, і одержав свою фірму в спадщину від батька. Це імя згадувалося в багатьох новійших підприємствах.

„А як хочеш ти добути з моєї копальні багато грошей?"

„Я маю великий плян."

„Але-ж ціла копальня невелика."

„Це лише тобі здається так, бо ти не дивишся на це з високої точки погляду, як я. Ти хочеш по діямантах, і тимчасом як ти міг би жадати від цеї землі золота, ти дякуєш коли вона дає тобі залізо. Ця копальня дає тобі, як ти кажеш, десять тисяч фльоринів зиску. Отже я складу консорцій, який купить цілу твою кольоніо з усім, що є в ній, за двісти тисяч фльоринів."

„Але я не розлучусь з моєю копальнею за ніяку ціну. Я тут в своїм елементі, як болотник в намулі."

„Та ти і не потрібуєш зовсім розлучатися з нею, зовсім ні; саме тоді був би ти справді прив'язаний до неї. Навіть колиб ти захотів втікти геть, я тебе не пустив би. Консорцій зорганізується поки-що з капіталу в чотири мільони і урядить великє підприємство, яке з одного боку знищить конкуренцію пруського вугля, з другого боку повинен виперти з австрійського ринку залізничні шини і англійське машинове залізо. Ти лишаєшся головним директором цього підприємства з десятьма тисячами фльоринів річного удержання і двома процентами тантем з чистого зиску; крім того ти маєш правоозяти акції альпарі за частину закупної ціни; а тому, що це підприємство певно давати-ме двадцять відсотків, то ти матимеш замість теперішнього прибутку в 10,000 фльоринів прибуток в 30,000 фльоринів, і твій капітал буде збільшуватися о пятьдесять відсотків. Нарешті ти будеш працювати в шість разів менше ніж тепер."

Іван вислухав не все не перебиваючи, тоді відповів цілком спокійно: „Любий Феліксе, колиб я сказав до консорція, який має до розпорядимости понад чотирі мільони: дай мені твої гроші, я добуду тобі з голубі промислу, яка мені давала лише десять тисяч гульденів, на будуче прибуток у вісімсот тисяч гульденів, то я був би що найбільше нічого не варта людина; колиж би я окрім цього поклав ще також мої власні гроші в акції цього товариства, то я мусів би підхлібляти собі тим, що я дурень."

При цім слові Фелікс голосно зареготався. Це було сказано занадто жартовливо. Тоді він показав свою тінчуку паличку навколо шиї і спірахунись обома руками на її кінці, він промовив з свідомостю своєї вис-шости до Івана: „Ти чув не все, що я хочу сказати. Тут же хочу дить не лише о твою кольоніо. Тиж знаєш, що твоя копальня є лише маленьке розгалуження величезного покладу вугля долини Бонда, і простягається все грушими верствами на протязі миль під Бондавароом до сусіднього заглиблення долини. Я хочу купити цілий цей покład вугля, його можна купити ще тепер за дурничку, на якій можна заробити мільони, в почесний, розумний спосіб, не крадучи комусь грошей з кешені і не дурячи нікого. Я хочу підняти скарб лежачий без уживку, який є тут і пропоную себе нам; треба лише мати силу відповідну до ваги скарбу."

„Це щось инше; тепер я вже розумію твій плян. Я не заперечую також, що його з повним правом можна назвати великим, але як раз тому, що твій плян величний, він має також величезні хиби. Це правда, що скарб, який крає в собі ціла долина Бонда е щось величаневське. Він може представляти собою сотки мільонів і ще більш несчислимі суми. Але цей скарб недоступний, бо бондаварський маєток не продається."

„Так!"

„Я хочу тобі сказати, чому. По-перше тому, що цей маєток належить старому князю Бондавару, який тепер є найбогатшим паном краю."

„Яким то богатим паном є хтось, то ми знаємо найліпше."

„Але певно, що він є одним з найбільш гордовитих панів, якому я не зважився би пропонувати, щоб він дав на копальні вугля родовий осідок своєї родини, власність від якої він має своє цілякове імя."

„Отож ми вже бачили гордовитійших панів, які приходили до таких рішень. Італійський король коронований пан, і всеж він віддав Савою, від якої він родина веде своє імя і хрест на своїм гербі."

„А я бачив одну угорську родину, яка мала колись свій розлетий маєток, що вона могла їхати від Дунаю до Тиси на своїм власнім грунті, і яка пізнійше втратила цілий свій маєток, змарувала, але єдиний клаптик землі, лік тополь в Банказі не продала навіть в найбільших злиднях, бо мала звідти свое шляхетське імя."

„Ну тут я знав би вже пораду."

„Потім є ще инша причина. Колиб старий князь навіть згодився продати цей маєток, то він не міг би зробити цього, поки живе його сестра, контеса Бондавари. Бо її батько подиціив цей замок і цей маєток у власність протягом життя своїй дочці, яка має тепер приближно пятьдесять років і намір жити ще тридцять років. А вона зросласъ з своїм замком; оскільки я знаю, вона ніколи не виходила звідти навіть на один день. Вона ненавидить цілий світ. Жадна людська сила на землі не спонукає її полишити свій Бондавар для якого-будь осучасливюючого світ консорція, колиб навіть під ім замком був останній камінний вугіль і світ без нього замерз би."

Фелікс смівся.

„Я вже примусив до капітуляції кріпости, які було тяжче здобути, а особливо жіноче серце не замикає жадний замок Брами."

„Добре, пливов Іван. Отже примусим, що пощастилоб спонукати князя і контесу продати їх маєток, навіть тоді ти не уряднив би своє величезне підприємство. Тепер ідуть технічні трудности, бо що найбільш потрібно при такім підприємстві?"

„Вистачаючий запас грошей."

„Ні, вистачаючий запас робочих сил."

„Де гроші, там знайдуться також і люде."

„Між людьми і людьми е велика ріжниця. Це річ, при якій можливі найбільші помилки. У нас бракує головним чином робітників."

„Ми покличемо їх з Бельгії, з Франції."

„Лише що робітники, котрі приїздять до нас з Бельгії чи Франції роблять це не для того, щоб дістати у нас меньшу платню, а навпаки. Отже при такім форсовнім промисловім підприємстві перша хиба є, що робота для нього коштує о декілько відсотків вище ніж для вже істнуючих підприємств. На мою думку кожде промислове підприємство повинно розвиватися природним шляхом. Ми мусимо починати відповідно до наших сил і місцевих умовин, ми повинні виховувати собі робітників, вабити їх до себе, вправляти їх разом, пошпировати підприємство повільно але певно, робити невеликі спроби і краще тревало вичкувати ніж необдумано починати. Це моє правило."

„Це погляди з минулого століття. Перші таких засадах Америка ніколи не моглаб перегнати Европу."

„Закордонні робітники мають зрештою і те лихо, що ті, які переходять до нас, е переважно неспокійні, до жадного місця не привязані люди, членів тайних стваровпень; коли вони лише ступлять у нас, наші робітники, у яких ще панує добрий дух, зараз же зіпсуються і завелуть штрайк також і у нас."

„Хіба у вас ще ніколи не було страйку?"

„Ніколи."

„Як ти стримуєш його?"

„Це моя таємниця і її не можна переказати небогатьома словами. Стільки я знаю напевно, що вимушена фабрична кольонія передусім мусить боротися з дорічною праці. Друга перешкода був би брак фахового технічного провідника."

„Його ми знайдемо за кордоном."

„Можливо. Я яко приватна особа переконаний, що я дістану його, коли я можу його уживати оплатити; бо я стежу за справою, я шукаю його, я вимагаю найкращого, і коли я маю найкращого, то я плачу йому скільки я можу, і скільки він заслуговує на це. Але не так є при консорцію, який утворюється для цілі спекуляції; тут грає велику роль передусім протекція. Члени керуючої Ради є основниками, які мають найбільше акцій. Вони розуміють справу, управляти якою вони взялися, остільки, як я танець на линві. Найбільше імпонує президент, директор. Вони мають якогось протеже, якого потрібує якусь посаду. Той був може блякарем, отже він мусить провадити відливарню. В лішим випадку вони керуються ощадністю і з десятероха які себе пропонують, вибирають найдешевшого. „Перший рік має тоді вигляд експерименту. Половина перероблених сировця буває зіпсута. Покажеться, що ніхто не розуміє роботи, яку він перебрав. Юрисконсульта засипають процесами о відшкодовання за здержання виконання зобовязань. Керуюча Рада приходить до висновку, що в свята, коли машини стоять втрата меньша ніж в решту днів, коли працюють. Нарешті помічають, що підприємство має більше тіла ніж сили і не може рухатися. Є багато будівель, багато машин і запасів матеріялу, але не досить оборотного капіталу (?). Розпускують нову вплату, але ніхто не платить. Акції кидають на ринок тисячами. Робитьбе приречена поживка на нерухоме майно дварителя. Це стримує на хвилю руїну. Знаходиться лихвяр, який приймає пріоритети на 100 фльоринів за 60 фльоринів. Тоді керуюча комісія старається вилізти з болота, і коли вона урятується, то складає поспішно свої функції і лишає директора робити, що він хоче. Той роскидає тоді за смішну ціну все і що лише можна продати, поки вистарчає запасу, щоб заплатити робітникам і мати спроможність жити. Нарешті він тікає також, і спорожніле підприємство іде з молотка. Це оскільки я знаю історія всіх форсованих величних промислових підприємств, які не виросли природним шляхом розвитку, пристосовуючись до потреб часу і загальних жадань."

(Дальше буде).

ФАРМИ!

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ

в гарній околиці близько Нью Йорку. Нові доми на легкі місячні сплати. 1 кухні $1350 — $300 готівкою; 4 руки $1575 — $400 готівкою; 5 румів $1800 — $500 готівкою. Вода, газ, електрика, Школа, церква і штори на місці. Пишіть або зайдіть до:

ГРИГОРАК І МЕЦКА.
160 Broadway, Room 94, New York City

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 170 акрів; 95 засіяних ріллею; сад, ліс, ліг на 12 кімнат, телефон, вода, 6-ниних будинків, фармерські машини, 13 дійних корів, бик, 5 кіньох, 2 коні, 700 кур. Ціна $5800, готівкою $2500.

Фарма 91 акрів, сад, 10 акрів ліса, ріллі засіяно, дім на 9 кімнат і 5 инших будинків, машинерія, 4 корови, 2 кіньох, 2 коні, 450 курей. Ціна $3900, готівкою $1800.

A. MIKROTT,
103½ St. Marks Pl., E. 8th Street,
New York, N. Y.

НОВИНИ! НОВИНИ!

Для Народніх Домів, читалень як та кожі і приватних хат.

ВЕЛИКИЙ КОЛЬОРОВИЙ ОБРАЗ
20x28 ЦАЛІВ
БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ
1651 Р.
репродукція з оригінального малюнка Івасюка
ЦІНА $2.00.

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

BOSAK
STATE BANK
ПРИЙМАЄ
ЩАДНИЧІ ВКЛАДКИ
ВИГОТОВЛЯЄ
АФІДЕВІТИ
ПРОДАЄ
ШИФКАРТИ
ПЕРЕСИЛАЄ ДО КРАЮ
ГРОШІ
ПОЛАГОДЖУЄ КРАЄВІ
НОТАРІЯЛЬНІ СПРАВИ
SCRANTON, PA.

ПОЩО ПЛАТИТИ РЕНТУ?

Дім на 9 кімнат, ванна, стім-гіт, до улїщення разом з меблями; лежить 50x200 стіп, 25 дерев овочевих, виноград, сунниці малини, ожини і т. п.; є-лежкий курник, бензинова стільниця, шопи і стодо. Ціна $6000.

Дім на 2 фамілії, ванна, стім-гіт, до-ма 50x150 стіп. Ціна $6000.

Дім на 6 кімнат, ванна, стім-гіт, телефон, електричне світло; лота 45x100 стіп; близько електрїки Сотона, Ціна $680. 64,66,68

Фарми в Long Island! 45½ акрів, дім на 4 кімнат, стайня, гаразди, 90 дерев овочевих, виноград, малини і т. п. близько дома. Ціна $3000! Готівки $2000!

Лоти в Rahway, N. J., і на Long Island від $100 до $1000.

Дешо, фармер або лоти можна купувати за готівку або з малим задатком на місячні легкі сплати.

Голосність до:

W. G. WINTONIAK, 101 St. Marks Pl. (E. 8th St.) Room 22, New York City.

ЖАЛІБНА СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ НА ВОЛИНІ

На цих днях Волинський шкільний куратор звільнив з посади управителя кремінецької 7-клясової загальноосвітньої української школи Василя Дорошенка. Офіціяльний привід звільнення — непоєднання горожанства польського; дійсні-ж причини цілком инші. Дорошенко, прихавши з Полтавщини на Волинь в молодих роках, довгих 20 років свойого життя прийс в жертву Волинському людови, виховуючи його дітей в Дубні й Кремінці в початкових школах. Заслуживши собі ласку досвідченого педагога, п. Дорошенко в останні роки, будучи призначений керовником кремінецької вищої початкової школи, спричинився до українізації цієї школи й поставив її в педагогічного боку на ту височінь, що вона по заслузі вважалась зразковою школою, кінчаючи котру учні дійсно виходили виховними й освіченими. Коли до цього додати, що школа заосмотрена в шкільні приладдя, має добру бібліотеку, фізичний кабінет, то стане зрозумілим, що її не так трудно було зробити предметом заздрости з боку Поляків. З початку від 1919 до 1922 р. школа ця була приватною й шкільна влада не знала з якого боку зайти до неї — причинитися нїяк не можна було: все було гаразд. В той час в Кремінці було 2 українських вищих початкових шкіл, але через те, що вони були приватними, й утримувались виключно на гроші за право навчання, то й учнів у них було не дуже багато та і вчителі не могли одержувати великої платні. Тоді появився змій-покусник в особі польського шкільного інспектора, котрий став намовляти учителів кожної школи, щоб на обох шкіл удержавлено їх, під умовою, що школи зістануться українськими, а учителі не будуть звільнені. Але не так сталося. Після удержавлення українська школа стала називатися „повшехна школа з руським єзыкем викладовым", туди були призначені Поляки-учителі, але тим часом керовника школи Дорошенка не зачипали. Рік тому назад, на основі того, що він мешкає тут більш 20 років, знає польську мову, не один раз одержував вечкі „свядецтва моральности і льояльности", подав прошання про надання йому горожанства (по закону про обивательство треба мешкати не менше 10 літ). Довго його прохання блукало по рїжних інституціях, в той час вспіли добрати від української школи будинок й під канцелярії повітового соймику, а школу помістити на задворках жидівської гімназії, нарешті п. Дорошенко одержує відповідь від волин. воєводи, що йому відмовлено в горожанстві (звичайно без зазначення причин), а в неводовзі повідомлення від куратора про звільнення з посади. Таким чином одібрали останнє звено, що зв'язувало цю школу з українством. Тепер вона розділить долю инших українських шкіл — буде польонізована або шлюн припинить своє істнування. Спадкоємці на її майно знайдуться...

(„Діло").

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти, а просвіта — се сила.

Пишіть по цінник книжок до
"SVOBODA".
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ПРОМИСЛОВУ ШКОЛУ У ЛЬВОВІ

Львівське „Діло" пише: Вуйці матуристи з 1903 р. української академічної гімназії у Львові, зібрані після 20-х літ в числі 22-х на товариському зїзді у Львові дня 29. червня с. р., на поклик свого б. катехита Вел. о. др-а Д. Дорожинського зложили на заснування Української Промислової Школи у Львові: 1) готівкою 1,070,000 мп., 2) деклярацїями 4,445,000 мп. і 12 долярів. — разом около 7 мілїонів мп. Є надія, що товариші, які з рїжних причин не могли взяти участи в зїзді, доповнять ще зложену вище суму. Гроші і деклярації слати на адресу: о. В. Стеблецький, Городок коло Львова, Галичина.

МАЙНЕРИ!

По ушляхненню Ваших рук і ніг — СКУПЛЯТЬ за дорогим ЧЛЕНИ Ваші, що знаходяться в загрозі якоюсь стопі, вони Вас обмиють. Переконайтеся, що мороз знищує

BEAR BALSAM
(МЕДВІДНИК)

поможе всі Ваші слабости. Коли не можете дістати його у аптикаря, шторника або нашого агента, то дістанете його від нас, 85 ц. бутелька і 5 ц. на пересилку.

CENTRAL DRUG STORE, Ltd.
24 East Centre Street,
SHENANDOAH, PA.

ROYAL MAIL

Часті відїзди межи
НЬЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГ
на нових великих чудових „О" кораблях. Мережі під кождий огляном.
OHIO, ORCA, ORDONA, ORBITA.
До Европи ЦІНИ З Европи
2-га кл. 3-та кл. 2-га кл. 3-та кл.
ГАМБУРГ
$130.....$103.50 $130.....$102.50
КИЇВ
$150 $116.50 —— $116.50
ХАРКІВ $116.50 —— $116.50

Цїнковито приватні кабіни в 3-ій класі
ВАЖНЕ! Не тратіть часу курнти шифкарти для Вашої родини в Европі. Нова квота отвирається 1-го липня.
Голосіться до агентів або
The Royal Mail Steam Packet Co.
26 Broadway, New York City.

СТАЛА РОБОТА ДЛЯ ПОЕТИЧНИХ МАЙНЕРІВ

на протяг більше року. Потребуємо 100 мущин. Місце для фамотних і жонатих. Уґлє чисте, нема води, слїпту або газів. Добрий верх, 5½ фітів уґлє, робота що дня. Се є копіїна майна і нема жадних страйків. Добра нагода дістати роботу в уґлевій майні, де робота забезпечена на довгі часи. Не занедбайте сеї нагоди, лишіть роботу два або три дні в тижни і приходіть сейчас до:

THE HAZEL MINE, CANNONSBURG, PA.
Mr. Varady, Room 404, 434 Diamond St., Pittsburgh, Pa.

БРАК ПАТРІОТИЗМУ У ПОЛЬСЬКИХ ПРОМИСЛОВЦІВ

Словій Польське" доносить: Переговори поміж польськими промисловцями в Лодзі і міністерством фінансів в справі акції відносно направи валюти, не мали жадного успіху. Промисловці виявили недостачу патріотичного почуття і поставилися байдуже до домагань міністра Грабівського. Промисловці твердять що не можуть збільшити експорту за кордон тому, що їх розкоди не рівнялися б приходам. Що до валюти промисловці заявили, що вони будуть покривати запотребування приватними засобами а тільки в остаточности звернуться до девізової комісії. Грабскі обіцяв промисловцям великі кредити, у звязку з упадком валюти.

НЕ ТЕРПІТЬ ВІД

ревматизму, невральгії, суставних болїв, болї в грудях, мускулах.

Натріть трошки

PAIN-EXPELLER

болячі місця аж доки не почуєте тепляти в шкірі, а лагідна пожадана пільга скоро прийде. Правдивий Pain-Expeller має АНКОР торговельну марку.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські погребники

Без рїжниці в котрій стороні Шікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і заощадіть гроші.
2157 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 & 4353

Мущини! Хороніть себе перед всяка зараженими хоробами

SANYKIT

Охороняє вас найбільше
Дві найбільшу охорону
Велький рурнік 35 цїнт.
Ко (4-ї) $1.00.
У всїх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B, 93 Beekman St., New York
Пишіть по циркуляр

НАРАДА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В РУМУНІЇ

Управа філії українського тов-а Ліги Народів у Букарешті рішила на послідньому своєму засіданню скликати нараду у української еміграції в Румунії і поодинокім українським діячам визвольного українського руху писти із зазивом взяти як найчисленнійшу участь в цій нараді. Участь можуть брати всі українські емігранти без рїжниці партій і станів. Речниця неї наради ще не назначено.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ.

мурований бизнесовий дім на 7 фамілій, 27 кімнат і некарни, межи нашими Славянами і Неграми не має ліку, реший рент $2436. В домі і некарни суть всї улїщення крімі ванни. Ціна $18.500. Голосіться до властителя Mr. Michalkewsky, 173 Grand Street, Jersey City, N. J. 65-6.

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ

дому, нестарші моїх літ. Я є самотній і маю 40 літ. Питерсбурзькі полякі голосяться до: 66-69

P. TSARYK,
80 Werner Ave., Bayside, L. I., N. Y.

Tel. Stuyvesant 2097

ДР. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ

перенїс свій офіс на
215 SECOND AVE., NEW YORK
ніж 13. а 14 улицею
Приймає що дня від 9—12; 6—8
В неділю від 9—1.

Ест СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, кождуки, нирок, венїни, кишок і жіночих недуг, висїдливе нерви, реґлятивне, острі нервові і хронічні недуги. Порада дурна.

Dr. ZINS
170 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. і Irving Place
Годзини від 9. рано до 8. вечер.
В неділю від 9. рано до 4. полудне

Український Лїкар С. КАУФМАН
хронічної і внутрішної слабости
111 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 10 до 12 год. перед.
Новий офіс в Астерія, Л. Ай.
486 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 9.30 рано до 12. пол.
Telephone: Astoria 2872

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст ві-строго краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає вказівки безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
204—2nd AVENUE,
near 13-th & 14-th Sts. Uptown
NEW YORK, N. Y.

Годзини офісові повідомо від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Lexington 4438

25% ОПУСТУ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неоспоренний факт, що народи, які сьогодня стоять вище культурно, завдячують се пресвіті, — і читанню книжок. Вони не жалїли грошей на відперанне своєї літератури, не жалїли часу на читанне книжок, не дивились обмито на пресвітні потреби. Не диво отже, що й відносились вище від инших народів.

Наш нарід завтягає се, що й він повинен стояти вище, хочу перед нами теж само отворена дорога до кращої картини як у всїх. До сього він потребував зараз, а не колись. Не світі краєвий стане, коли народи будуть вище обрахунок стояти культурно і просвітно, то тоді один другого рівно уважувати, читаючи книжки инших, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Видавництво „Свобода" (Українського Народнього Союза) зробила багато для просвіти українського народу, від часу свого основання. Нехайже і на далше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалї в Канаді.

- Абу Касимові пригоди, арабська казка І. Франка 30
- Аз есть я, лїтні новелї, пап. О. Шевчук 20
- Аліжина або домова дебрїль, оповіданнє з часів боїв під Сарайовом в Боснії 20
- Американські гості. — Кобзом (казки) — Е. Ґенріот. — Дні нашої слави і недолї 15
- Архітектурні пропорції А. Чепіги (перерібка В. Вернйовол) 20
- Багдад, Вавилон, Ниневія, подорожні оповіданнє Сенна Гедінз, з ілюстраціями 45
- Байки Езопа для української молодїжи, переклав і здїлав граматичні вказівки І. Франко 30
- Байки Івана Л. Крилова в переспівах і наслїдуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, малюнками В. Л. й ілюстраціями 60
- Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Семанівський, брош. 20, опр. 30
- Байкові Леонїди Глібова, з портретом автора, з передмовою В. Л. й ілюстраціями 20
- Батурин небывалї 10
- Батюшкина й инші оповіданнє, Ів. Франка
- Бистрицькі повісти від старого і нового часу (оповіданнє, оповідання), написані священиком О. І. опр. 1.50
- Бібля, єсть письмо старого і нового завіту мовою руською-українською, переклад Пр. Куліша, І. Левицького і І. Пулюя, з малюнками, в полот. оправі 3.00
- Біля мамини, оповіданнє В. Винниченка 10
- Блаженний чоловік і инші оповіданнє 10
- Божественна служба Іоанна Златоустого, з вказівками, пояснїнє служби і Жовківський о-правідник, Мих. Якобса 50
- Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Ґенріот. (6 ілюстрацій). — Дні нашої слави і недолї. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолї 15
- Брат кажадть крови, пов. Анатоль Франс, з Французької мови переклав О. Пайдук 75
- Борба святв В. Ретлї 40
- Боротьба й сонце 5
- Брати за правду, повість О. Кашевої 20
- Брати за правду, остатнє оповіданнє А. Ю-ясінк, видання 4-те 45
- Брати Мюрлї, оповіданнє з життя дитини мія дитиною, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий) 60
- Бувалі здогади народнього розуму науки (Народна Шкода, перша часть), опр. 20
- Бувалі Ів. Андрейка 50
- Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах Баріат з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурею. — Вірші різних поетів, драма в 4 дїл. В. Б. Бабелюк 35
- Великий сонник 40
- Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і припівок до музичних інструментів і танців 50
- Весела книжечка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людей 35
- Весна вірші, С. Рудянського 10
- Вечорниці, або як дївчата і хлопаки домашні збірять, збрав і переїв після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями 60
- Вечорниці на хуторі поблї Диканьки, повісти Миколи Гоголя 15
- Вибір поезій, О. Федьковича 10
- Видавничі, оповіданнє з козацької давнини, А. Чайковського, в оправі 1.00
- Відмовляючий, після д-ра А. Штайнера написав Петро Франко, з образками 10
- Відродженнє, роман в 3-ох частях, гр. Льва Н. Толстого (переклав Ю. Сірий) 2.25
- Відродженнє, роман Льва Толстого, переклав Василь Сімонич, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, і значно поширене видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. 2.75
- Від себе не втечеш, оповіданнє Марка Вовчка
- Вільний чоловік і инші оповіданнє, С. Косгрна
- Вічний Жид 10
- В затінку і на сонці та инші оповіданнє, пап. Юрія Кміт, брош. 50, в оправі 60
- В недїлю рано зїлє копала, оповіданнє О. Кобилянської 10
- Вовк в природі, з умінковання та цікиві, В. Винниченко. — Дарунок. — Осінній „Фортуна". — Дні нашої слави і недолї
- Вступ до метафізики, пап. Анрі Бергсон, пер. Ґжеґорз Мінейський 20
- Вся людська праця в малому приладі в инші оповіданнє 15
- В тумані, оповіданнє, Л. Андреєва 20
- Гайдамаки, Тарас Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г-Сластіоном; цінна книжка кождої хати (цїлий шкіль), 4 карт, оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в кожс. оправі 6.00
- Гайдамаки Т. Шевченка 50
- Галицькі анекдоти, гумористичні оповіданнє, Мет. Руся 10
- Галичина в житю України др. М. Лозинського 25
- Галя смерти, Свободно за Марк Твейном переклав В. Держицка 5
- Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя 20
- Гасу огонь, поки не розгорівся й инші оповіданнє 20
- Герой капітану Антона Сінклера (переклала І. Рудченка) 30
- Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями 25
- Гіпнотизм і суґестія в 2-ох частях 40
- Голод, оповіданнє В. Винниченка 5
- Гордий царь, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні-казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 20
- Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Сінжевича 25
- Граматика української мови для самоначайних та з допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
- Грішники, роман-хроніка, О. Я. Конисього 80
- Гумор, сатира, сміхотворки 25
- Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з рос. сього, брош. 20, опр. 30
- Гумористичні оповіданнє О. Сторожинка 10
- Гумор В. Гумуляшвілі, Т. Хотвеляна 15
- Генофева, оповіданнє про княжну невинно засуджену на смерть 30
- Гетьман Ів. оповіданнє для народу, переповів Анни Яворницкий, з численними образками 35
- Географія Ю. Лепінського, в оправі 80
- Голем, оповіданнє, Г. Майрінка (переклав В. Лепінський). Брошур. 1.25, в оправі 1.50
- Дарунок Євґєн Фейрієра (переклад з франц.) 40
- Два брати (в байкові) Братів Грімм 25
- Два жуки — одна жінка, оповіданнє Е. Золї (переклав Ів. Франко) 20
- Дві могили, оповіданнє з сибірського життя І. Короленського 10
- Дві старовічні новісти про св. О. Миколая, пап. Ів. Вагнат, з 3-ма ілюстраціями 10
- Девять братів і сестра сестриця Ганя, Марка Вовчка 20
- Десять братів і десята сестриця Ганя, оповіданнє Марка Вовчка 20
- Дев кобзи, пан і Бог, оповіданнє, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) 15
- Дещо про гроші 10
- Дівочий спорт, або як ксьондз Шидт замордував Алоту Амтнер 25
- Для домашнього огнища, повість, І. Франка
- Для України, вірші, пам. Шторгина .....
- Дрібні оповіданнє, або як шануєте і пєчи, Леонтії Лучаківської, в оправі 1.00
- Домашній лїкар, М. М. Белегай 75
- Достойне єсть, збірник в Шевченкові роковини
- Думки Гарасима Недочепи 20
- Дяк, оповіданнє, Марка Вовчка 20
- Евелінія в образках, Д. Ґірда 1.25
- Евстахій, повісти з перших віків христіанства, Генрика Сенкевича 75
- Економічність, Н. Р. Кемпбела 10
- Есперанто, український підручник міжнародної мови 20
- Єлуфове переселенє, історичне оповіданнє, пр. Ольшського 25
- Єлисавета, мученица на царському престолї, з німецького переклав М. П. В. Ясенівський
- Женщина, Жорж Ґерлянже (з ілюстраціями) 60
- Життя, закони, організації і т. п. в Злучених Державах 15
- Житєпис хорта, М. Пустакевича 15
- Жінка і мущина, оповіданнє з суспільного життя 15
- Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолї 15
- Жовтий Опариш, оповіданнє з війни, життя Журавлї і инші оповіданнє 15
- Заведінє нової школи, пап. др. Ґустав Біґесен
- За вольности України Кір Вересьовського 10
- Заїнець, повість Осипа Маковея, друге справленє видання, брош. 1.00, опр. 1.25
- Замітки про сільське господарство Вол. Німольського 35
- Записна книжка, оповіданнє, В. Винниченка 5
- Запорожська слава, історичне оповіданнє, А. Кашенка 50
- Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького 20
- За рідний край, оповіданнє з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки 30
- За сестрою, оповіданнє з козацької старини, Андр. Чайковського 35
- Захар Беркут, образ громадського життя карпатської Руси в 13-тім віці, др. І. Франка 50
- Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр. 1.50
- Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр. 2.00
- Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року 10
- Збірка оповідань для української молодїжи 40
- Збірка повістей 20
- Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
- З великих днїв, поема, пап. О. Кобець, з образками 15
- З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Вівлє лїсу" й „Великі роковини". У збірочці поміщає І. Івана Франка (нап. Васіль Верниволя) є 14 ілюстрацій Брила. 2.75, в полот. оправі 3.40
- Звідки пішли, що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цегельського 30
- Звукоспівність, поезії Клима Полїщука, книжка друга 10
- З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасуванна Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-тє 35
- З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів 35
- З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся 10
- З культурного життя України, пап. др. Зенон Кузелї 10
- З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського 1.50
- Знайте жінть, др. С. Демидчука 30
- Зоологія для вищих початкових шкіл та тих низай з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Івана Раковського, брош. 50 опр. 75
- З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповіданнє і инше про старий край і Америку 30
- З терень европейської війни, що діялось і діється в нашім рідним краю 15
- З фільософії поїтики, пап. др. А. Кретенєн, пер. Мих. Лозинський 25
- Іван Дурак та инші оповіданнє, гр. Л. Толстоя
- Іван Кононченко й инші оповіданнє 20
- Іван Франко, біографично-літературний нарис
- Із звіринного царства, перша сотня найкращих казок. Збірав В. Держицка 20
- Ікона Пречистої Діви, оповіданнє для народа, пап. Кристоф фон Шмід, пер. Вас. Мерилюк (ілюстрація зображ. Вусі (6 ілюстрацій). — Катерина (3 ілюстрації). — Ми і Сибіряки (3 ілюстрації). — Лист турецького султана Махмета до козаків. Відповідь запорожських козаків турецькому султанови. (1 ілюстрація). — Альоколізм і його 20

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен написати виразно всї титули книжок, які йому подобаються і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мані-ордер. Адреса замовляючого пусть буде написана як найдокладнїйше. Мешканцї на малих місцевостях повинні при замовленню вказати почтову станицю. Всї книжки коли замовлюючий не написав на реджістро-ві цінтів, виперане не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

КОЖДИЙ, ХТО ЗАМОВИТЬ МАЙМЕНЬШЕ НА 5 ДОЛ. ЛИСТАНЕ 5 ПОДАНИХ ЦІН ЧЕТВЕРТИНУ (25%) ОПУСТУ.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАЙНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖНЮ КНИЖОК, ДАСМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мані-ордер на ім'я, яка підпиш у окремій адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

- Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі 7.50
- Ілюстрована свята Інквізіція, страшна смерть за віру в Бога 50
- Ілюстроване українське письменство в житєписах, др. М. Пачовського 35
- Індустріяльний комінїям Данїла де Леон і Промова В. Дебса 25
- Інституція, оповіданнє Марка Вовчка 20
- Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50
- Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський 65
- Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з инші людини. — Як Шікаго, то нїщо водяно і що то буде? (1 ілюстрація). — Їжа на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолї 15
- Історія Московщини до Петра Великого 40
- Історія о золотокрилім лицарю 10
- Історія паризької комуни 15
- Історія про гарну Магелону, оповіданнє з давних часів, з Про заслуги у сестрі Гайдинці, оповіданнє, П. Куліша 25
- Історія про Луця Залівайка, Ів. Назимова 30
- Історія про малого Ґендика 20
- Історія про Трістана і Ізольду 20
- Історія про трийцять одного 10
- Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком географії українських земель 40
- Історія української ґромади в Римстві, пап. Омелян Терлецький, з иностранцями 1.75
- Казки братів Ґрімм, з передньої сторони, портрет автора і малюнками в тексті, брош. 1.25, в оправі 1.50
- Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том 1. 60
- Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) 60
- Казки, Владислава Ґомулицкого, з 50 малюнками, частина друга (пять казок) 60
- Казки про Циганів 10
- Кайдашева сім'я, повість, І. Нечуя-Левицького
- Кайдашева сім'я, повість, Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Нерибної, брош. 1.25, опр. 1.50
- Камінний, журнал студентського кружка за рік 1919 ..... 1.00
- Камінна душа, повість, Ґната Хоткевича 1.50
- Канадійський кобзар, изд. Ґ. Ясенчук 25
- Канівський, його житє і шлюб, Емілія Текера 15
- Карпелюк І. Неприхильна, оповіданнє Марка Вовчка 20
- Карпелюк, Неприхильна, народні оповіданнє Марка Вовчка 20
- Катехизм о. Конст. Курилла 20
- Катихизм історично-критичного релігії, третій наклад 20
- Кільд Ґе і другі оповіданнє 20
- Книга проти клясі, Л. Мартова 5
- Коммуна про Німеччину. Німецький край, німецькі праці, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з більшою ілюстрацією. В картон. оправі 1.00
- Кобзар і жебрак, оповіданнє Марка Твейна 50
- Кобзар Т. Шевченка (в 1-ом томі) 1.00
- Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) 1.50
- Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, брош. 1.00, в полот. оправі 2.25

Ест СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, кождуки, нирок, венїни, кишок і жіночих недуг, висїдливе нерви, реґлятивне, острі нервові і хронічні недуги. Порада дурна.

Dr. ZINS
170 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. і Irving Place
Годзини від 9. рано до 8. вечер.
В неділю від 9. рано до 4. полудне